

FM2015/7
22. april 2015
Sara Olsvig

Forslag til finanslov 2015. (Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer)

Finansloven er den lov der vil vise, hvor dygtige vi er til at drage politisk omsorg for vores samfund. Nogle år skal der spares meget, andre år er der mere plads til at forbruge og realisere mål og drømme. Fra Inuit Ataqatigiit ved vi udmærket godt, hvor svært det er at lave en sammenhængende finanslov. Men måden hvorpå man løser denne opgave viser, hvilket menneskesyn og samfundssyn det Naalakkersuisut der bærer ansvaret har.

Nu andenbehandler vi finansloven for dette år. Ved førstebehandlingen var vi fra Inuit Ataqatigiit helt klare i mælet omkring, hvad vi vægter, ligesom vi også ved de to forhandlingsmøder der har været med Naalakkersuisoq har været helt klare omkring vores krav. Vi kan ikke undgå reformer, men hvis vi skal være med, må disse spareøvelser må ikke resultere i dårligere vilkår for dem der i forvejen har det svært. Uligheden i vores samfund stiger i disse år, og vi er nødt til at have modet til at bekæmpe uligheden.

Befolkningen har et ønske og en forventning til os politikere. Og det er os der bærer ansvaret for, at fordele de fælles midler samfundet har på en ansvarlig måde. Det er de ting vi beslutter her i salen, der sætter rammerne for hvad det er for forhold befolkningen og samfundet har.

I Finans- og skatteudvalget har vi gennem dialog fundet frem til de områder vi kan samarbejde om. Og ved at stille spørgsmål til Naalakkersuisut har vi arbejdet for at finde de bedste løsninger på en række områder. Dialogen har været god, og jeg vil benytte lejligheden til at takke resten af udvalget for det gode samarbejde. Der er dog en række andre områder end de vi allerede nu kan samarbejde om, som vi fra Inuit Ataqatigiit stiller spørgsmålstegen ved.

I behandlingen af finanslovsforslaget har vi lagt mærke til, at især Demokraterne lægger vægt på at gennemføre reformer. Det er vi helt enige i. Vi skal drøfte hvordan de penge du og jeg betaler i skat skal bruges og omfordeles. Men vi kan se, at de reformer koalitionen indtil videre har fremlagt rammer skævt. Demokraterne har fundet det vigtigt, at meddele gennem pressen, at de ikke mener at Inuit Ataqatigiit har modet til handling. Jeg vil gerne sige til Demokraterne; I blander mod og viden om befolkningens forhold sammen. Vi sætter ord på de tiltag I ikke har udvist modet til at prioritere. De tiltag I har lagt på bordet tager udgangspunkt i manglende viden om og blindhed over for forholdene i samfundet. I gør det hårdere for de som i forvejen har det hårdt, mens I på den anden side lader de som har midler i forvejen få yderligere lettelser. Hvor er modet så? Hvor er viljen til at rette op på den stigende ulighed?

Under behandlingen af denne lov er det også blevet tydeligt hvilket magtforhold der hersker i koalitionen. Det er Demokraternes dagsorden der er herskende. Ved siden af sidder så partiet Siumut og ser stiltiende til og håber, at den koalition de har skabt ikke falder sammen. Selv Formanden for Naalakkersuisut giver kun sjældent sin holdning til kende og holder i den grad tilbage med at fortælle os, hvilken retning landet skal ledes.

En god, robust og socialt retfærdig ledelse af landet burde ellers stikkes ud af landets leder.

Endelig er der partiet Atassut som af alle partier har den mest utydelige retning i sin politik. Liberalisering, afgifter, besparelser. Det er ikke nok at sige ordene. Heller ikke hvis de pakkes ind i flotte blomster. Det er handlingerne der giver retning, men indtil videre er der ikke gjort noget som tydeligt kommer til at rette op på samfundets svære økonomiske situation. Tværtimod er der fremlagt flere ting som vil gøre økonomien mere presset, end der er fremlagt løsninger der holder.

Efter at have været i Qasigiannuit i påske mødte jeg under min gennemrejse i Ilulissat en kvinde på førtidspension. Hun har sit barnebarn i sin varetægt og lever hver dag et liv, hvor hun prøver at få tingene til at hænge sammen. Hun har samlet alt hun kunne for at holde en god konfirmation for sit barnebarn. Hun og hendes mand kæmper for, at give deres barnebarn et godt liv, ved at vende hver en krone af de midler de får fra det offentlige og de penge hendes mand tjener. Parret følger tæt med i planerne om en førtidspensionsreform. De venter med nervøsitet på resultatet og håber, at vi ikke finder på løsninger som gør det sværere at opretholde deres hverdag.

Desværre har Naalakkersuisut endnu ikke fremlagt grundige tal om reformen. Vi afventer at blive forelagt de bagvedliggende tal inden tredjebehandlingen af denne lov, og vil derefter gøre vores arbejde for at medvirke til at finde gode løsninger. Vi ville dog allerhelst have været inddraget tidligere i processen, så vi sammen kunne have lagt grundstenene til denne og andre reformer. Vi opfordrer Naalakkersuisut til at sikre, at vi i de kommende reformtiltag inddrages tidligere. På den måde vil der også være større chance for, at vi rent faktisk bliver enige. Endelig vil jeg udtrykke vores undren over, at kommunerne ikke har været inddraget i dette arbejde. Det bliver de først nu, hvor udvalget har valgt at udskyde andenbehandlingen.

Som det er nu inviterer Naalakkersuisut først når de har besluttet sig for, hvordan arbejdet skal se ud og dette gør det meget svært at sikre en påvirkning af indholdet. Metoden er genkendelig fra koalitionsforhandlingerne, hvor det ledende koalitionsparti også benyttede denne måde at 'forhandle' på.

Jeg må bare sige een gang til; Det er ikke nok at uddele flotte buketter med lovning om samarbejde. Der skal handling til hvis der skal ske reelt samarbejde.

Koalitionen har også gennem pressen bebrejdet os, at vi stiller for mange spørgsmål til Naalakkersuisut. Vi spørger fordi der er en grund til at spørge. Alt for mange svar er uklare, indholdsløse eller skaber tvivl og må derfor følges op af yderligere spørgsmål. Tabet af servicekontrakten på Pituffik er et eksempel jeg vil nævne. I finanslovsforslaget er det skrevet ind, at vi mister op mod 100 mio. kr. om året på dette tab. Men vi har endnu ikke fået klart svar på, hvordan disse beregninger ser ud, og om de holder. Under behandlingen af finanslovsforslaget er det kommet frem, at tabet vil være 20 mio. kr. mindre end først beregnet. Hvad er grunden til dette? Og vil Naalakkersuisut fortsat hente de mistede penge ind ved forhøjelse af landsskatten eller forhøjelse af miljøafgiften på brændstof? Fra Inuit Ataqatigiit kan vi ikke acceptere, at befolkningen gennem en forhøjelse af skatter skal betale for Naalakkersuisuts fejl.

Heller ikke kommunernes fremtid og hvad der skal være konsekvensen af evalueringen af kommunesammenlægningen har vi fået klare informationer om. Det påvirker ellers også hvordan ressortområderne skal fordeles blandt Naalakkersuisut. Vi har fra det første forhandlingsmøde efterlyst Naalakkersuisuts planer om kommunerne, da dette selvfølgelig vil påvirke finansloven. Også udligningen mellem kommunerne har vi efterlyst mere klare svar omkring. Naalakkersuisut har ikke svaret klart. Vi håber, at alle vil deltage konstruktivt i den debat vi fra Inuit Ataqatigiit rejser om netop udligningsordningen den 21. maj her i salen.

Naalakkersuisut vil spare 50 mio. kr. om året på administration. Det er helt ok med os. Men vi har ikke klart fået at vide, hvordan og hvor disse besparelser skal gennemføres. Naalakkersuisoq for Sundhed foreslog at man sparede lægestillingerne i Ittoqqortoormiit, Qasigiannnguit og Qaanaaq væk, men har heldigvis trukket dette tilbage. En sådan besparelse ville have haft alt for direkte konsekvenser for borgerne i disse byers hverdag og ville være helt uacceptabel for os.

Vi har under processen kunnet se, at man planlægger at lave ressortomfordelinger som vil påvirke Departement for Natur, Miljø og Justitsområdet, så det bliver yderst begrænset hvad der ligger under det departement og vi foreslår derfor, at man overvejer at spare departementet væk. Det betyder selvfølgelig ikke, at fagembedsfolkene skal spares væk, men løn til Naalakkersuisoq og til dennes sekretær og departementchef kan måske spares væk.

Vi har efterlyst en mere klar strategi over for ledighedsbekæmpelse. Sidste år blev der ekstraordinært afsat 174,2 mio.kr. til ledighedsbekæmpelse, men vi ved nu, at kun 57 mio. kr. af disse er blevet brugt, og at effekten har været begrænset. Hvordan vil man bekæmpe ledigheden? Det er ikke nok at lave en masse ekstra pladser i Piareersarfiit. Naalakkersuisut må fremlægge noget klart om dette.

Lad os holde op med at bruge midler på flotte blomsterbuketter. Naalakkersuisut må kunne se os direkte i øjnene, og meddele om de vil samarbejde med os eller om de ikke vil. Hvis I vil samarbejde med os må I også kunne lytte og lade være med at kalde vores spørgsmål for chikane. Indholdet af spørgsmålene er forståelig og der er en mening med spørgsmålene. Vi er her for at drage omsorg for samfundet, befolkningen venter på os, og har brug for håb.

Fra Inuit Ataqatigiit er vi klar til samarbejde, men vi skal ikke bare være til pynt.